

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 17. junija 1898.

Politiški oddelek.

Kaj sedaj?

Vlada je preložila zasedanje poslanske zbornice in s tem je končana prva faza vladanja Thunovega ministerstva. Ako se vprašamo, kakšen je uspeh tega vladanja, moramo odgovoriti, da vlada ni dosegla prav nobenega vspeha.

Zborovanje parlamentovo se je začelo od 21. marca. V prvi seji je grof Thun izjavil, da smatra vlada „die Wiederherstellung geordenter parlamentarischer Zustände und des regelmässigen Ganges der Gesetzgebung als ihre erste und wichtigste Aufgabe“, a dne 14. junija je moral oni isti grof Thun priznati, da se mu je rešitev te prve in najvažnejše naloge popolnoma ponesrečila in priznal je to stem, da je zasedanje pretrgal.

Neuspeh vladin je toliko večji, ker je desnica s čudovito patrijotično požrtvovalnostjo in brezprimernim samozatajevanjem storila vse, kar je bilo možno, da pospeši vladino prizadevanje. Z opravičenim ponosom povdarja desnica v svoji izjavi, da v dosego ljubega miru ni več izvolila prejšnjega predsedništva Abrahamowics-Kramař-Fuchs, razveljavila lex Falkenhayn, privolila v to, da je manjšina imela liberum Veto proti sestavi dnevnega reda, privolila v izvolitev jezikovnega odseka in se odrekla svoji pravici, nasvetovati in skleniti konec debate — a vse to ni nič pomagalo. Nemci niso odjenjali od obstrukcije in so na vsak poziv, omogočiti vsaj najnujnejše, občekoristne predloge, odgovorili z zahtevo, naj vlada prekliče jezikovne naredbe.

Vlada je mislila, da reši svojo „prvo in najvažnejšo nalogo“ najhitreje s tem, da potisne jezikovno vprašanje iz zbornice v poseben odsek, kjer naj bi vse stranke imele priliko se dogovoriti glede tega problema. Desnica se je tej želji vzlic kompetenčnim pomislekom Čehov in Poljakov udala, toda nemške stranke, katere so poprej najglasnejše in najhrupnejše zahtevale izvolitev tacega odseka, so se

zdaj uprle. Izjavile so, da preprečijo izvolitev jezikovnega odseka, ako se glasovanje o jezikovnih predlogih ne uredi tako, da bi mogel biti sprejet tudi predlog manjšine, naj se jezikovne naredbe brezpogojno prekličejo. Ta izjava je grofa Thuna končno prepričala, da svoje prve in najvažnejše naloge vsaj sedaj ne more rešiti in posledica tega je bila, da je zasedanje poslanske zbornice nenadoma pretrgal. Bržčas so na njegov ukrep uplivali tudi še druge okolnosti, oziri na ministra dr. Bärnreitherja, a prvi in poglavitni vzrok je bilo vender postopanje nemških strank, je bilo spoznanje, da s sedanjim parlamentom ni ničesar opraviti.

Vladi ne preostaje drugzega, kakor da budgetni provizorij in druge najnujnejše zakone uveljavi brez sodelovanja parlamenta, torej s cesarskimi naredbami na podlagi § 14., to je, da začne vladati absolutistično. Toda dolgo ne pojde tako in prav zategadelj se nam zdi neizogibno potrebno, da se vlada odloči na resoluten korak.

Vlada je državni zbor preložila in Nemci tolmačijo to kot znak, da se hoče tekom poletja zopet z njimi pogajati. Tolika omahljivost in obzirnost vlade napram nemškemu teroristom je popolnoma nerazumljiva, zlasti ker ni kar nič upanja, da bi pogajanja imela kak uspeh. Nemci ne bodo odnehali od obstrukcije, a če bi se vlada njim udala, pahnila bi desnico od sebe in ne dosegla drugzega, kakor da bi na mesto nemške obstrukcije stopila češko-slovenska. Položaj je pa toliko kritičnejši, ker je tudi mej Čehi in Slovenci zavladala velika nezadovoljnost in to po vsi pravici, saj vlada ne dela drugzega, kakor da skrbi, kako bi se nemškemu obstrukcionistom prikupila.

Kamor pogledamo, povsod raste in se razširja radikalno gibanje. Nemški narod je z malimi izjemami v taboru obstrukcije in čedalje bolj se razširjajo in ukoreninjajo ideje, katere pripovedujeta Schönerer in Wolf, a v taci razmerah je naravnost čudovito, da se vlada trudi, njene najpožrtvovalnejše podpornika, Slovence in Čeha, od sebe odbiti.

Kaj sedaj? Tako se je ves svet vpraševal, ko je grof Thun preložil zasedanje poslanske zbornice. Odgovor na to je: Nova pogajanja. Namesto da bi se bil grof Thun odločil na oktroiranje novega volilnega reda, se hoče pogajati s tistimi, ki nimajo družega namena, kakor divjati in razsajati. Ni čuda, ako se vedno bolj razširja mnenje, da je politična modrost sedanjega ministerstva kaj majhna. Grof Thun je podoben nedeljskemu jahaču, kateri se ne upa nategniti vajeti in rabiti ostroge, ki pušča konju, naj skače kar hoče in ki svojo nerodnost spozna šele tedaj, ko ga vrže konj v jarek.

Slovenskim posojilničarjem!

O slovenskem posojilništvu se je veliko govorilo. Ne, govorilo se še ni dovolj, le pisalo se je veliko o njem; z besedo, z živo besedo so se pa slovenski posojilničarje še vse premalo pred slovenskim svetom oglašali. Res sklicujejo posamezne slovenske posojilnice vsako leto svoje ude na občni zbor; toda na teh se razpravljajo le suhe gospodarske zadeve vsake posamezne posojilnice. Večje zanimivosti je vsako leto občni zbor „Zveze slovenskih posojilnic“ v Celji. Toda tudi ta shod slovenskih posojilničarjev ni tako živahen, kakor bi bilo želeti, ker se sklicuje navadno še le po zimi. Širše važnosti bi bili lahko sčasoma tudi občni zbori „Zveze kranjskih posojilnic“ in „Gospodarske Zveze“. Tudi občni zbori „Centralne posojilnice slovenske“ niso bili do zdaj mnogobrojno obiskani, ker se niso vršili v večjem mestu in ob ugodnejšem času. Vse te okoliščine in to, da bi se vzbudilo pri slovenskih posojilničarjih večje zanimanje za vse skupne zadeve slovenskega posojilništva, napotile je na letošnjem občnem zboru „Centralno posojilnico slovensko“, da skliče leta 1898. v večje mesto še drug občni zbor, ki bi bil neka-košen splošen shod slovenskih posojilničarjev, ali „prvi veliki zbor slovenskega posojilništva“.

Na tem shodu bi se v prvič v večji družbi razpravljalo o načelih in organizaciji slovenskega posojilništva, kajti marsikaj še ni jasno in dognano v zavodih našega denarnega in združnega gospodarstva. V pretres kaže znova vzeti Raiffeisenova in Schulze-Dellitsch-eva načela in odobriti kaže naš slovenski posojilniški sistem. Posebno temeljito bi bilo potreba pretresti načrt novega združnega zakona. Kazalo bi znabiti kazati na napačnosti in škodljive določbe, ki se nahajajo v pravilih nekaterih posojilnic. Govoriti bi utegnili znabiti tudi še o knjigovodstvu naših posojilnic.

Glede organizacije posameznih posojilnic in njih razmerja do sosednih sester bi se znabiti sprožil predlog, kje kaže še posojilnice snovati in kje jih ne kaže; kjer je več posojilnic skupno v enem kraju, ali blizu skupaj v enem okraju, bi se nasvetovati utegnulo, kako bi se one združile ali približevale, oziroma svoj delokrog tako odmerile, da ne bi se spotikala ena nad delovanjem druge. Največje važnosti je pa dobra organizacija tistih

društev, katera so vzela v svoje varstvo posamezne slovenske posojilnice. Ta društva, ozirome zadruge so: 1. „Zveza slovenskih posojilnic“ (v Celji), 2. „Zveza kranjskih posojilnic“, 3. „Gospodarska zveza“ (obe v Ljubljani) in 4. „Centralna posojilnica slovenska“ (v Krškem). Ker so pravila prvih treh društev taka, da lahko sega eno društvo v delokrog drugega, treba bi bilo o tej zadevi mirno in rodoljubno besedo spregovoriti, da se ne bi niti enemu društvu krivica godila, marveč nasvetovati, kako bi se zajamčil vsem obstanek in kako naj bi ta društva s „Centralno posojilnico“ vred med seboj se podpirala, in sporazumno podpore dajala vsem slovenskim posojilnicam in zadrugam, n. pr. na ta način, da bi izdajala skupno svoj časnik, prirejala učne tečaje itd.

Na tem shodu bi se sploh nič ne podiralo, nikoga ne sumičilo, nič ne politikovalo. Shod naj bi marveč zidal in družil ter v veliki meri in z jasno ter slovesno besedo pospeševal narodno gospodarstvo po Slovenskem, kolikor se ono razodeva v slovenskih posojilnicah in drugih gospodarskih zadrugah.

Celi shod naj bi imel v resnici slovesen obraz. Na tem shodu bi se namreč tudi o tem posvetovali, kako bi slovensko posojilništvo v svoji skupnosti praznovalo letos 50letni jubilej našega presvetlega cesarja. V tej zadevi niso namreč do zdaj naše posojilnice še ničesar ukreniti mogle; nekatere so še preslabotne, druge so pa v narodne namené že veliko žrtvovale.

Podpisana „Centralna posojilnica slovenska“ torej namerava resno sklicati: prvi shod slovenskih posojilničarjev, in to v belo Ljubljano prve dni meseca avgusta. Predno pa stori potrebne korake v to svrhu, mora vendar v smislu sklepa občnega zbora za mnenje poprašati prvič svoje zadružnice, drugič pa tudi vse ostale naše posojilnice. Naj nam one poročati blagovolé: Ali želé takov shod? Ali naj se skliče v Ljubljano? Kdaj? S kakošnim dnevnim redom? Koliko zastopnikov utegnejo odposlati? Itd.

V Krškem, meseca junija 1898.

Načelstvo „Centralne posojilnice slovenske“.

Politični pregled.

Državni zbor. — Zgodilo se je, kakor smo poročali v zadnji številki. Vlada je zasedanje poslanske zbornice na nedoločen čas preložila. Prepričala se je, da sedaj se ne da ničesar opraviti s tem parlamentom. Poskušala je, pridobiti nemške stranke za izvolitev jezikovnega odseka. Desnica je v tem oziru toliko odnehala, da je privolila, naj se vsi podani jezikovni predlogi razdele v dve skupini, tako da bi se o vseh dvakrat glasovalo, toda Nemci so na vsak način zahtevali, nase glasuje o vseh predlogih skupno, da bi bil sprejet tudi njih predlog, o katerem zahtevajo razveljavljenje jezikovnih najredb. Ob tem se je razbilo upanje, da so voli jezikovni odsek in vlada je zasedanje odgodila.

Nova pogajanja. — Ves svet je mnenja, da vlada še ni izgubila upanja na porazumljenje z Nemci, ampak da se hoče sedaj, ko je preložen drž. zbor, iz nova pogajati z Nemci; pogajanja bodo brez uspeha; da Nemci ne bodo odnehali od svoje obstrukcije, je samo ob sebi umevno. Vlada uvideva to in zato sondira